

**Voor een
continuering van de
gereguleerde
boekenprijs**

SAMENGEVAT

Voor een continuering van de gereguleerde boekenprijs

In deze nota lees je het advies van het BoekenOverleg over (de evaluatie van) de gereguleerde boekenprijs. Kort samengevat:

- 1** Het BoekenOverleg is voor de continuering van de gereguleerde boekenprijs (GBP). Alle leden staan achter dit standpunt.
- 2** Het BoekenOverleg uit bezorgdheid over de manier waarop het evaluatierapport van Ipsos tot stand is gekomen en mist een bredere context om die cijfers in te situeren. Het BoekenOverleg stelt voor om de evaluatie grondig te herzien, met oog voor de realiteit waarin de GBP functioneert.
- 3** Het BoekenOverleg ziet urgente uitdagingen in het boekenvak die een sterke en gerichte aanpak vragen.

Wat is de gereglementeerde boekenprijs en welke evaluatie werd er uitgevoerd?

Gereguleerde boekenprijs

De gereguleerde boekenprijs (GBP) is een culturele correctie op een dominante economische logica van vraag en aanbod voor het cultuurproduct 'boek'. Dat betekent dat een Vlaamse uitgever of importeur de prijs van een boek (zowel op papier als digitaal) bepaalt en dat boekverkopers die tot zes maanden na verschijnen moeten respecteren. Het doel: een divers boekenaanbod in stand houden en de toegankelijkheid van het boekenaanbod bij het publiek verhogen. De GBP is vanaf 1 juli 2017 van kracht in Vlaanderen.

Evaluatie van de uitvoering van het decreet op de gereguleerde boekenprijs

Het Departement Cultuur, Jeugd en Media gunde de opdracht voor de evaluatie van de gereguleerde boekenprijs aan het onderzoeksbureau Ipsos. Ipsos voerde ook de nulmeting uit voor het jaar 2016 en de eerste evaluatiemeting voor het jaar 2020. Het rapport meet relevante info zoals titelproductie, afzet, omzet, het aantal verkochte boeken, het aanbod en het aankoopbeleid van boekhandels. De cijfers worden niet in een bredere context geplaatst. Het rapport rijkt dan ook geen verklaringen aan voor bepaalde trends.

Het BoekenOverleg kon het rapport 'Evaluatie van de uitvoering van het decreet op de gereguleerde boekenprijs' inkijken en werd gevraagd om te adviseren over de continuering van de GBP.

Voor een continuering van de gereguleerde boekenprijs

Het BoekenOverleg vraagt een behoud van de gereguleerde boekenprijs.

Het BoekenOverleg stelt vast dat de gereguleerde boekenprijs de vooropgestelde doelstellingen haalt om de boekenmarkt te versterken:

- De gereguleerde boekenprijs zorgt voor een **stabiele prijs** van het boek.
- De **positie van de fysieke boekhandel** wordt door de gereguleerde boekenprijs mee beschermd.
- De gereguleerde boekenprijs houdt **het aanbod divers** op de boekenmarkt. Nieuwe titels en literair-culturele titels, die het moeilijker hebben binnen de economische marktlogica, behouden op die manier hun aandeel in de omzet (en stijgen zelfs in aandeel bij de omzet van de fysieke boekhandel).
- De gereguleerde boekenprijs zorgt ervoor dat Vlaamse en Nederlandse uitgeverijen de ruimte hebben om **literair-culturele titels te blijven uitgeven**.

Het BoekenOverleg stelt vast dat de gereguleerde boekenprijs een relevante culturele correctie is. Ze adviseert dan ook om de maatregel in de komende legislatuur te behouden.

Dat wil niet zeggen dat er ook kanttekeningen te maken zijn bij de manier waarop de gereguleerde boekenprijs vandaag is ingericht. Het bestaande onderzoek biedt echter onvoldoende inzichten om nu aanbevelingen te doen over verdere verfijning van deze maatregel.

Een genuanceerde blik op de cijfers

Het BoekenOverleg betreurt dat de sector amper betrokken is in de totstandkoming van het onderzoeksrapport. Daardoor ontbreken er belangrijke nuances bij de cijfers. Bovendien worden de cijfers weinig tot niet in hun context geplaatst, waardoor er op basis van het rapport geen eenduidige conclusies getrokken kunnen worden. Een opsomming van bedenkingen:

- Het onderzoeksrapport verhoudt zich enkel tot het evaluatierapport van 2020 en niet tot de nulmeting van 2016. Een **breder trendmeting** is daardoor niet mogelijk.
- Het rapport baseert zich voor de verkoopcijfers van papieren boeken op informatie van GfK, dat volgens Ipsos cijfers verzamelt die een marktdekkingsgraad van 89% hebben. Het BoekenOverleg weet echter dat de **onafhankelijke boekhandel ondervertegenwoordigd** is in die cijfers, waardoor de extrapolatie een vertekend beeld kan geven.
- Het rapport meet niet hoeveel **boekhandels en uitgeverijen er actief zijn in Vlaanderen**. Dat is nochtans een belangrijke factor die inzicht kan geven in hoe de markt evolueert.
- Ipsos organiseerde voor het evaluatierapport een **marktbevraging bij boekhandels**. Ook daar zijn belangrijke bedenkingen bij te vormen:
 - Het is niet duidelijk welke boekhandels aangeschreven zijn en welke boekhandels hebben deelgenomen aan de bevraging. Dat zorgt ervoor dat er amper een opdeling valt te maken tussen inzichten uit ketenboekhandels, onafhankelijke boekhandels of

gespecialiseerde boekhandels. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk wanneer het hoofdkantoor van een keten werd aangeschreven en wanneer de individuele filialen werden aangeschreven.

- De bevraging van de boekhandels vond plaats tussen eind juni en eind juli 2025, een periode die zowel een drukke verkoopmaand is als een periode waarin veel mensen met vakantie zijn. Veel benaderde boekhandels hebben dan ook niet kunnen deelnemen aan de bevraging.
- De gestelde vragen aan de boekhandel waren vaak voor interpretatie vatbaar en toonden aan dat er weinig kennis van de sector is bij de onderzoekers.
- Het rapport **vergeet om uitgevers te betrekken** in de marktbevraging, terwijl die een cruciale en onmisbare partner zijn in het ecosysteem.
- Ook de **bibliotheek** komt amper aan bod als belangrijke speler in dit ecosysteem. Het rapport verwijst wel naar de bibliotheek als een belangrijke afzetmarkt voor boekhandels, maar gaat voorbij aan het feit dat een verarming van de bibliotheken ook een rechtstreekse verarming is van vele boekhandels.
- Het rapport houdt geen rekening met grote evoluties die de markt grondig veranderen. De coronacrisis, de hoge inflatie, de opkomst van Engelstalige titels en de uitdagingen rond AI zijn maar een paar voorbeelden van tendensen die een gigantische impact hebben op de boekenmarkt.

Het is een gemiste kans om het BoekenOverleg en haar leden niet of amper te betrekken bij een onderzoek van deze grootteorde. Door de krachten van een professioneel onderzoeksbureau te bundelen met die van spelers die elke dag in deze sector werken, kan de impact en return on investment van zo'n onderzoek veel groter zijn.

De gereguleerde boekenprijs als voorbeeld

Het BoekenOverleg stelt vast dat de gereguleerde boekenprijs een uitstekend voorbeeld is van hoe het beleid economische marktlogica's kan uitdagen en zelfs omzeilen, zodat een Vlaamse culturele en economische markt sterk blijft staan. Het boekenvak staat op dit moment voor meerdere uitdagingen die de sector bedreigen. Die kunnen niet allemaal met de GBP opgelost worden. Wel toont die maatregel hoe soms eenvoudige ingrepen een grote positieve impact kunnen hebben.

- De **positie van de Vlaamse bibliotheken** wordt steeds meer precair. In de beleidsnota Cultuur lezen we nochtans dat een bibliotheek een “knooppunt en katalysator tussen de lokale, bovenlokale en Vlaamse cultuurbeleving” moet zijn. Het onderzoek ‘Steeds meer met steeds minder’ toonde al in 2024 dat bibliotheken steeds meer moeten doen met steeds minder middelen en personeel. Daarnaast zijn er verschillende onrustwekkende signalen die aantonen dat het voor bibliotheken steeds moeilijker wordt om hun kernopdracht uit te voeren. In de voorbereiding van dit advies stelt het BoekenOverleg vast dat meer en meer bibliotheken de aankoop van nieuwe titels uitstellen omdat ze het boek aan de nieuwprijs niet meer kunnen betalen. De verschuiving van de verantwoordelijkheid voor de leenvergoeding naar het lokale niveau vanaf 2026 zal deze vaststelling wellicht nog versterken. **Elke besparing op de bibliotheek is een verschraling van de volledige boekensector:** van minder inkomsten voor auteur, uitgever en boekhandelaar tot minder aanbod voor de lezer tot minder kans op succes van diverse leesbevorderingscampagnes.

- **Inflatie** zorgt ervoor dat de prijsdrempel voor lezers hoger komt te liggen. Dat zien we ook in de cijfers: de afzet van boeken daalt, de omzet blijft overeind. Die trend heeft een impact op het volledige ecosysteem van het boek.
- De opkomst van **Engelstalige boeken** verdringt langzaamaan het marktaandeel van het Nederlandstalige boek. Dat wordt versterkt door het feit dat de gereguleerde boekenprijs niet van toepassing is op deze titels. Bovendien zijn die boeken vaak goedkoper dan hun Nederlandse vertaling of andere Nederlandstalige titels. Daarbovenop worden deze boeken ook steeds vaker gekocht op internationale webshops. De inkomsten uit deze verkopen vloeien naar het buitenland en kunnen dus niet opnieuw geïnvesteerd worden in de Vlaamse boekensector.
- De opkomst van de **digitalisering** van het boek via andere afgelijnde producten (audioboeken, podcasts en e-boeken) verlaagt de prijs per exemplaar en heeft een impact op de omzet voor boekhandel en uitgever.
- De opkomst van **artificiële intelligentie** vormt ook voor het Vlaamse boekenvak een belangrijke uitdaging. Dit vraagt consequente aandacht en opvolging van spelers in Vlaanderen om ook onze boekenmarkt correct te beschermen tegen piraterij en inbreuken op het auteursrecht.

Samen voor een sterke boekensector

Het BoekenOverleg adviseert om de gereguleerde boekenprijs te behouden in de komende legislatuur. Wel is het BoekenOverleg van mening dat de evaluatie van deze maatregel grondiger moet gebeuren en dat de spelers uit de boekensector vroeger betrokken moeten worden in dat proces. Enkel op die manier kan de maatregel nog verder verfijnd worden om de positieve impact ervan te verhogen. Het BoekenOverleg werkt graag een voorstel uit zodat de volgende evaluatie in 2028 meer fundamenteel kan plaatsvinden.

Ook als klein taalgebied ontkomt de Vlaamse boekensector niet aan uitdagingen op internationale schaal. De boekensector voelt zich verenigd om daar een plan van aanpak voor te ontwikkelen, maar vraagt hiervoor steun van de Vlaamse regering. Het boekenvak is namelijk meer dan een cultureel veld: het is ook een economische sector en een onmisbare behartiger van een geletterde en welvarende maatschappij.

